

IV PREDAVANJE

1 RAČUNOVODSTVENI ASPEKT STALNE IMOVINE

Prof. dr Ana Lalević-Filipović

STALNA (FIKSNA) IMOVINA

POJAM

- *Materijalna, nematerijalna, finansijska sredstva...koja su trajno vezana za poslovanje preduzeća (..duže se koriste).*

KARAKTERISTIKE

1. VIJEK TRAJANJA DUŽI OD GODINU DANA ($V_t > 1$);
2. SLUŽE U VIŠE CIKLUSA REPRODUKCIJE ($K_o < 1$);
3. ZADRŽAVAJU SVOJ PRVOBITNI FIZIČKI OBLIK;
4. NABAVLJENA DA SE KORISTE U POSLOVANJU;
5. NE SLUŽE ZA PONOVNU PRODAJU KUPCIMA;
6. NE ULAZE NEPOSREDNO U SUPSTANCU NOVIH UČINAKA;
7. POSREDSTVOM AMORTIZACIJE PRENOSE SRAZMJERNI DIO SVOJE VRIJEDNOSTI

Primjer: *Koje stavke u bilansu stanja mogu biti klasifikovane, priznate i evidentirane kao **stalna sredstva**:*

a) *Auto koji je nabavljen zbog obavljanja procesa proizvodnje;*

1) Može biti klasifikovano;
2) evidentira na računu osnovno sredstvo u funkciji;
3) u vlasništvu je firme, postoji vrijednost auta i služi za obavljanje poslovanja u dužem vremenskom periodu

a) *Stan koji se namjerava prodati;*

1) Ne može biti klasifikovano jer ne služi za obavljanje dugoročne poslovne aktivnosti, već za prodaju

a) *Građevinski objekat koji se nalazi u izgradnji;*

1) Može biti klasifikovano;
2) Evidentira se na računu Investicija u toku, (dakle priznaje se kao stalno sredstvo ali u pripremi)

a) *Mašina koja je korišćena u proizvodnji, ali je sada potpuno amortizovana*

Evidentira se na potražnoj strani računa stalna imovina, (dakle riječ je o stalnoj stalnoj imovini koje se nalazi van funkcije)

0 STALNA (DUGOTRAJNA) IMOVINA

01 NEMATERIJALNA ulaganja

- Ulaganje u razvoj
- Koncesije, patenti, licence i sl. prava
- goodwill,
- Ostala nematerijalna ulaganja,
- Nematerijalna ulaganja u pripremi,
- Avansi za nematerijalna ulaganja.

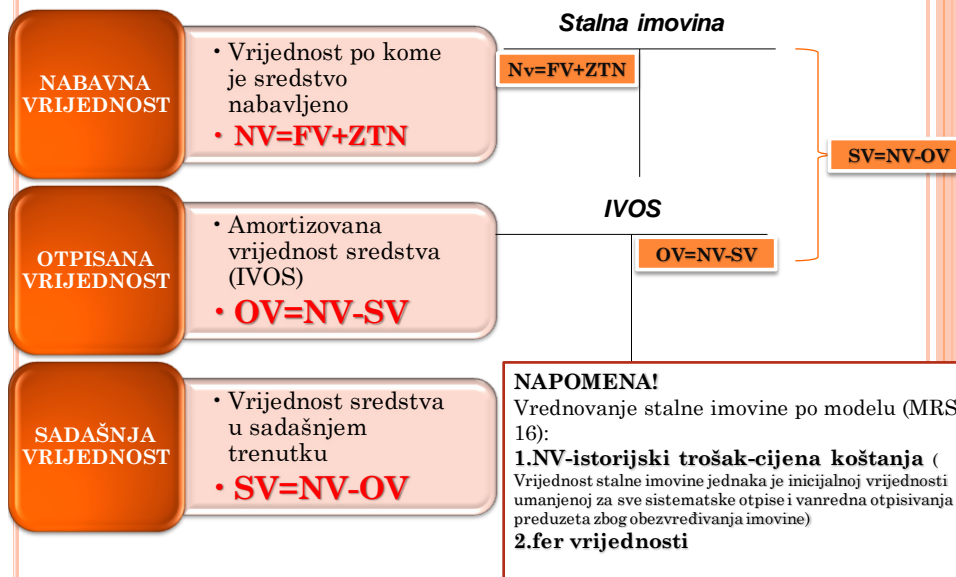
02 NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA

- zemljište,
- Šume i višegodišnji zasadi,
- Građevinski objekti,
- Postojenja i oprema,
- Investicione nekretnine,
- Osnovno stado,
- Ostale nekretnine, postrojenja i oprema,
- Nekretnine, postrojenja...u pripremi..,
- Avansi za nekretnine....
- Ulaganja u tuđim nekretninama...

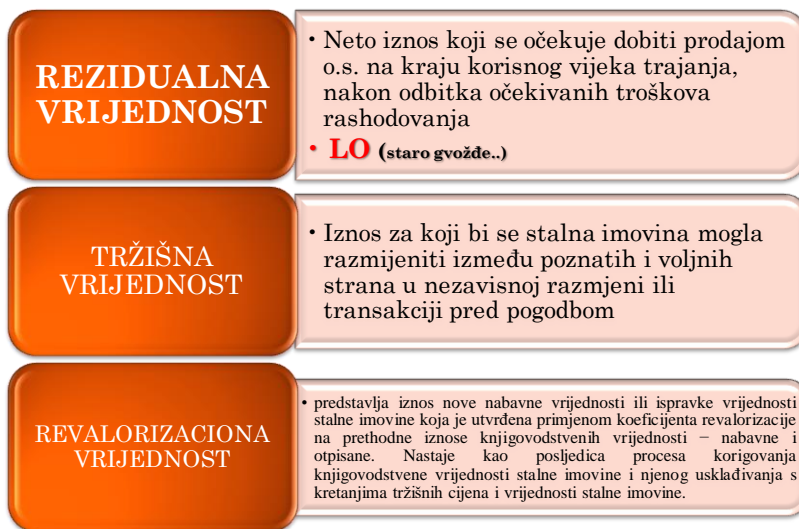
03 DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

- Učešća i kapitalu zavisnih pravnih lica,
- Učešća u kapitalu pridruženih pravnih lica,
- ...
- Dugoročni krediti u zemlji,
- HOV koje se drže do dospjeća,
- Ostali dugoročni finansijski plasmani
- .....

ISKAZIVANJE VRIJEDNOSTI STALNE IMOVINE

ISKAZIVANJE VRIJEDNOSTI STALNE IMOVINE

• NAPOMENA!

ORGANIZACIONO-RAČUNOVODSTVENI ASPEKT STALNE IMOVINE PODRAZUMIJEVA:

- *Dokumentacionu osnovu;*
- *Poslovne knjige...;*
- *Računovodstveno informisanje menadžmenta preduzeća...*

CILJ KNJIGOVODSTVENOG OBUHVATANJA POSLOVNIH PROMJENA NA SI...

- ✓ *STVARANJE STO REALNIJE INFORMACIONE OSNOVE ZA OBRAČUN I ŠTO REALNIJE PRIKAZIVANJE VRIJEDNOSTI STALNE IMOVINE U BILASU STANJA PREDUZEĆA, ...*

DOKUMENTA KOJA SE JAVLJAJU U VEZI SA NABAVKOM I OSTALIM POSLOVNIM PROMJENAMA NA OSNOVNIM SREDSTVIMA

- Odluka organa upravljanja o nabavci osnovnog sredstva...
- Zapisnik o prijemu osnovnog sredstva;
- Faktura dobavljača ili obračunska situacija izvođača radova;
- Zapisnici u vezi sa otuđenjem stalne imovine...itd.

ODLUKA ORGANA UPRAVLJANJA O NABAVCI OSNOVNOG SREDSTVA

- *Nabavka osnovnih sredstava povlači sa sobom značajan iznos finansijskih sredstava, te ona mora biti utemeljena na odluci organa upravljanja u čijoj je nadležnosti donošenje investicione odluke;*
- *Precizira se:*
  - *Potrebna količina;*
  - *Način finansiranja...*
  - *Komisija koja će vršiti prijem sredstva...*

ZAPISNIK O PRIJEMU OSNOVNIH SREDSTAVA

- *Kada osnovno sredstvo koje je kupljeno na osnovu prethodne odluke organa upravljanja...dode u preduzeće, tada unaprijed utvrđena Komisija za prijem vrši prijem i sastavlja komisijski Zapisnik o prijemu...*
  - *Navedeni Zapisnik sadrži:*
    - *Vrstu, količinu i stanje primljenog osnovnog sredstva;*
    - *Eventualne primjedbe u pogledu kvaliteta ili količine prispjelog sredstva;*

FAKTURA ZA OSNOVNO SREDSTVO

- **Knjigovodstveni dokument koji govori o visini obaveze prema dobavljaču**
- Sačinjava je:
  - $FV=Q*fc$ -vrijednost sklopljenog ugovora sa dobavljačem,
  - **ZTN**-(carina, špedicija, transport, utovar, istovar, montaža, sanitarni pregled, osiguranje, itd.)
  - *Vrijeme i način plaćanja.*
- a) **"franko magacin dobavljača"** - znači da je momentom predaje sredstva odgovornost za sa dobavljača prešla na kupca tako da ono putuje na račun i rizik kupca. (*franko željeznička stanica, franko brod..*)
- b) **"franko magacin kupca"**, znači da dobavljač ima obavezu da direktno izvrši isporuku u magacin kupca, tako da ZTN padaju na teret dobavljača. (*FOB...*)

Brg artikla	O P I S	Količina	Jed. mjere	CIJENA EURO	IZNOS EURO
Fakturisan, _____ Direktor, _____					

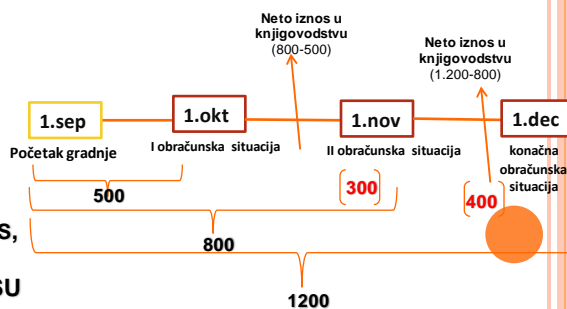
Faktura br. _____ (mjesto) _____ (datum) 200__

Na osnovu _____
 poslali smo Vam na Vašu adresu niže navedenu robu
 Izkazivanja stanica
 Nalaz otpreme _____
 Plaćanje _____

Kontrolisan: _____ Reklamacije se uvažavaju u roku od 8 dana po primu robe.
 Za sve sporove nadležan je Privredni sud u mjestu isporučioća robe.

OBRAČUNSKA SITUACIJA

- **Knjigovodstveni dokument koji se sastavlja od strane izvođača radova i dostavlja se investitoru, na osnovu koga investitor dobija informaciju o vrijednosti izvršenih građevinskih radova.**
- **Može biti:**
  - **Prva (druga..) privremena-knjig.dokument koji sadrži vrijednost izvršenih radova od momenta započinjanja izgradnje do momenta dostavljanja navedenog dokumenta investitoru;**
  - **Konačna situacija-knjig.dokument koji se sastavlja na kraju završetka građevinskih radova!**
- **Primjer:**
  - Primili smo I obračunsku situaciju od izvođača radova na iznos 500€.
(napomena: zbog jednostavnosti isključili smo PDV)
    - U našem knjigovodstvu evidentiramo iznos od 500€.
  - Primili smo II obračunsku situaciju na iznos od 800€.
 ○ U našem knjigovodstvu evidentiramo iznos od 300€.
(napomena: 800-500);
  - Primili smo konačnu obračunsku situaciju na iznos od 1200€.
 ○ U knjigovodstvu evidentiramo 400€.

UVIJEK GLASE NA BRUTO IZNOS, ALI SE U KNJIGOVODSTVU EVIDENTIRAJU U NETO IZNOSU

ZAPISNICI O OSTALIM PROMJENAMA NA OSNOVNIM SREDSTVIMA

- **Zapisnik o predlogu za rashodovanje**
  - Iz određenih razloga (tehničke dotrajalosti, ekonomske neisplativosti..) javlja se potreba za rashodovanjem osnovnog sredstva. Za sprovođenje ovog postupka neophodno je:
    - Komisija za rashodovanje da predlog organu upravljanja preduzeća na osnovu čega navedeni organ donosi odluku o rashodovanju.

KNJIGOVODSTVENA EVIDENCIJA OSNOVNIH SREDSTAVA

GLAVNA KNJIGA

○ SINTETIČKA EVIDENCIJA

- **vrijednosno** iskazivanje ukupnog stanja i prometa na jednom zbirnom računu-Stalna imovina-

Stalna imovina

+	-
---	---

ANALITIČKA EVIDENCIJA

✓ANALITIČKE KARTICE OSNOVNIH SREDSTAVA:

- ✓ Za svaku stvar iz osnovnih sredstava otvara se posebna kartica.
- ✓ Na prednjoj strani kartice upisuju se osnovni podaci o osnovnom sredstvu a na poleđini kartice knjiže se stanje i primjene u vrijednosti osnovnog sredstva.

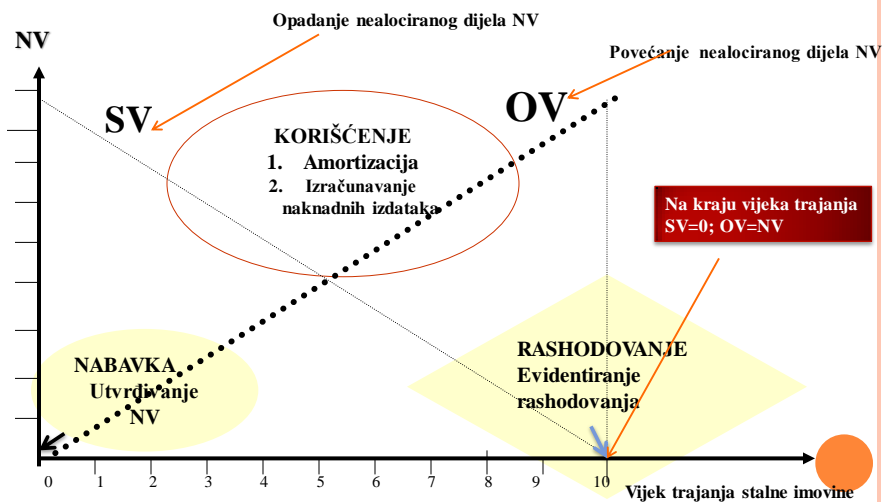
✓KNJIGA INVENTARA:

✓ Obavezan oblik evidencije

- ✓ Sadrži najčešće sljedeće kolone:

1. Inventarni broj;
2. Nomenklaturni broj;
3. Naziv osnovnog sredstva sa bližim oznakama;
4. Dobavljač i njegovo sjedište;
5. Broj i datum dokumenta o prijemu osnovnog sredstva;
6. Vijek trajanja osnovnog sredstva.....
7. ....

RAČUNOVODSTVENA PITANJA?

ŠTA SAČINJAVA NABAVNU VRIJEDNOST STALNE IMOVINE?

Utvrđivanje nabavne vrijednosti stalnog sredstva:

Klasa 0 STALNA IMOVINA

<p><u>FAKTURNA VRIJEDNOST</u> (fc*Q)</p> <p>+</p> <p><u>ZAVISNI TROŠKOVINABAVKE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -utovar -montaža -osiguranje -prevoz; -istovar... 	<p>Σ Nabavna vrijednost</p>
---	------------------------------------

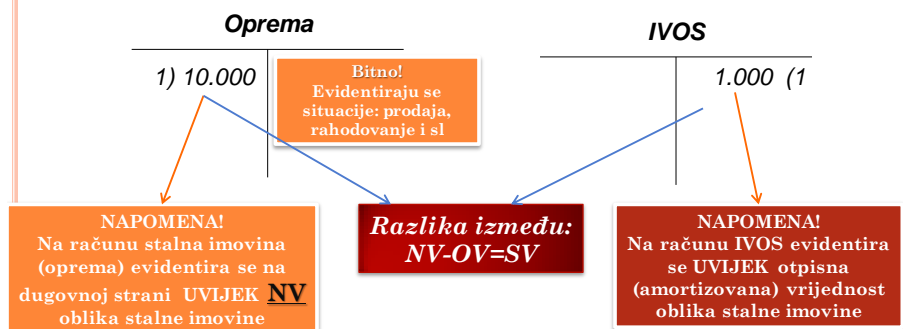

PRIMJER:

Nabavili smo opremu za 10.000 € (FV=9.500; ZTN=500). U toku 2018.godine oprema je amortizovana za vrijednost od 1.000€.

NAPOMENA!

Zbog osobine opreme (da postepeno gubi vrijednost), navedeni korektivni račun ispravlja vrijednost stanja na rn oprema i "govori" da njena zapravo vrijednost NIJE 10.000 €, nego 9.000€ (10.000-1.000). (To je sadašnja vrijednost ili knjigovodstvena)

KLASIFIKACIJA STALNE IMOVINE

FUNKCIJE

- **Stalna imovina u izgradnji;**
(m-Investicije u toku...)
- **Stalna imovina u upotrebi;**
(m-Stalna imovina)
- **Stalna imovina van upotrebe**

PREDMETNE STRUKTURE

- Stalna imovina u obliku stvari (materijalna stalna imovina);
- Stalna imovina u obliku prava (nematerijalna stalna imovina);
- Stalna imovina u obliku novca (ili potraživanja)

POJAVNIH OBLIKA

- **PRIRODNA BOGATSTVA;**
- **SREDSTVA ZA RAD:**
  - Građevinski objekti;
  - Oprema;
  - Višegodišnji zasadi;
  - Osnovno stado;
  - Ostala imovina (spomenici kulture, biblioteke, knjige...)

NEMATERIJALNA ULAGANJA (GRUPA 01)

NEMATERIJALNA ULAGANJA (GRUPA 01)

POJAM I KARAKTERISTIKE

- *bez fizičke supstance i nije tekuća;*
- Finansijski rezultat postojanja *nije uslovljen fizičkim svojstvima i aktivnostima*, već je uslovljen **stečenim pravom** iz dugoročnog ulaganja;
- **MRS 38:**
  - ✦ *se jasno može identifikovati i razlikovati*
  - ✦ *mora biti kontrolisano od strane posl.subjekta*
  - ✦ *buduće ekonomske koristi priticati u posl.subj.*
  - ✦ *bude pouzdano merljiv.*
- Ukoliko ima **neograničeni vijek** upotrebe-**NE AMORTIZUJE SE**, nego se testira obezvređenje!
- Ukoliko ima ograničeni vijek upotrebe-**AMORTIZUJE SE!**

KLASIFIKACIJA

- **Obuhvata:**
  - **011 Licencu:** *pravo korišćenja patenta;*
  - **011 Franšizu-Pravo** *koje se stiče kada jedan poslovni subjekt od drugog poslovnog subjekta dobija pravo da prodaje određene proizvode ili pruža usluge uz korišćenje znaka, organizacije i tehnologije pružanja usluga;*
  - **011 Patent:** *ekskluzivno pravo u eksploataciji koje se zakonom daje u određenom trajanju pronalazaču nekog proizvoda ili postupka pogodnog za industrijsku proizvodnju*
  - **012 -Goodwill;**
  - **1290-Ostala nematerijalna ulaganja (koncesija, softver za računovodstvo, trgovačka marka...)**

GOODWILL (SINTETIČKI KONTO 012)

POJAM

- o označava nevidljivu vrijednost kompanije koja se procjenjuje na osnovu njenog ugleda i poslovanja na tržištu.
- o sa računovodstvenog aspekta, kada kupac prilikom kupovine preduzeća plati više nego što iznosi fer vrijednost sredstava tog preduzeća da su se oni kupovali pojedinačno.
- o Ne amortizuje se , već se za njega vrši test umanjenja vrijednosti (obezvređenja) najmanje jednom godišnje ili češće!

$$\text{GOODWILL} = \text{TROŠAK STICANJA} - \text{NETO IMOVINA} > 0$$

$$50.000 - 30.000 = 20.000\text{€}$$

AKTIVA	PASIVA
IMOVINA 100.000	OBAVEZE 70.000
GOODWILL 20.000	KAPITAL 50.000

Primjer...

- o Spajaju se dva preduzeća: A (sticalac) i B (stečeno preduzeće);
- o Ugovorom o spajanju uz pripajanje utvrđeno je da preduzeće A treba da izda vlasnicima preduzeća B udjele u iznosu od 50.000€ (trošak sticanja). Na ovaj način vlasnici preduzeće B, postaju suvlasnici preduzeća A u odgovarajućoj srazmjeri.
- o Procjenom fer vrijednosti prepoznatljivih sredstava i obaveza preduzeća B utvrđene su sljedeće vrijednosti:

1. Imovina	100.000
2. Obaveze	70.000
Neto imovina (1-2)	30.000

MATERIJALNA STALNA IMOVINA (GRUPA 02)

MATERIJALNA STALNA IMOVINA

-NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA
SREDSTVA- (GRUPA 02)

- **MRS 16** -materijalna sredstva koja:
  - “preduzeće drži radi upotrebe u proizvodnji ili ponudi robe ili usluga, radi iznajmljivanja drugima, ili u administrativne svrhe;
  - Za koje se očekuje da će se koristiti u dužem vremenskom periodu”

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE VRIJEDNOSNIH PROMJENA NA STALNOJ IMOVINI

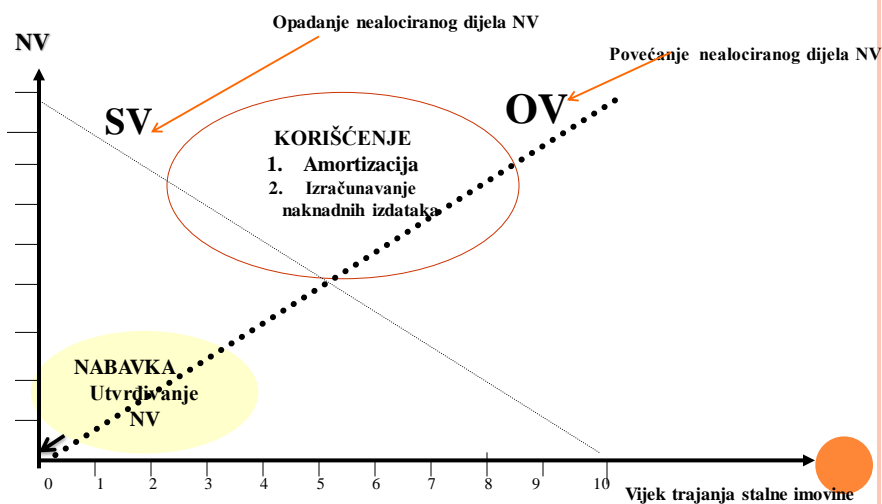
PRIBAVLJANJE S.I.....

- **Kupovina:**
  - **NOVIH**
    - Odmah da se stave u upotrebu;
    - Potrebne su dodatne intervencije.
  - **POLOVNIH (KORISCENIH)**
    - Finansiranje
    - Preuzimanje otplate preostalog iznosa kredita
- **Izgradnja:**
  - U sopstvenoj režiji;
  - Angažovanjem izvođača radova...

OTUĐENJE S.I...

- **Rashodovanje:**
  - U cjelini je otpisano:
    - Ne javlja se LO,
    - Javlja se LO.
  - Nije u cjelini otpisano:
    - Ne javlja se LO,
    - Javlja se LO.
- **Prodaja:**
  - $PC=SV$;
  - $PC<SV$;
  - $PC>SV$.

RAČUNOVODSTVENA PITANJA U DIJELU NABAVKE?

KUPOVINA OSNOVNIH SREDSTAVA -NOVIH -POLOVNIH

KUPOVINA OSNOVNIH SREDSTAVA

PITANJA????

- *Da li se kupuje novo ili korišćeno osnovno sredstvo?*
- *Da li je sredstvo odmah moguće staviti u funkciju ili je potrebno izvršiti dodatne aktivnosti...?*
- *Način finansiranja?*

BITNO!!!!

- **I faza: kupovina i prijem materijalnih vrijednosti;**
- **II faza: isplata obaveza prema dobavljačima**

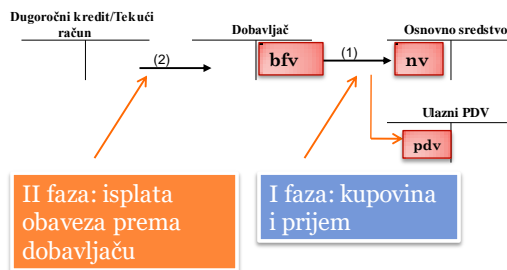
KUPOVINA NOVIH OSNOVNIH SREDSTAVA

- NIJESU POTREBNE DODATNE INTERVENCIJE -

❖ knjigovodstveno obuhvatanje:

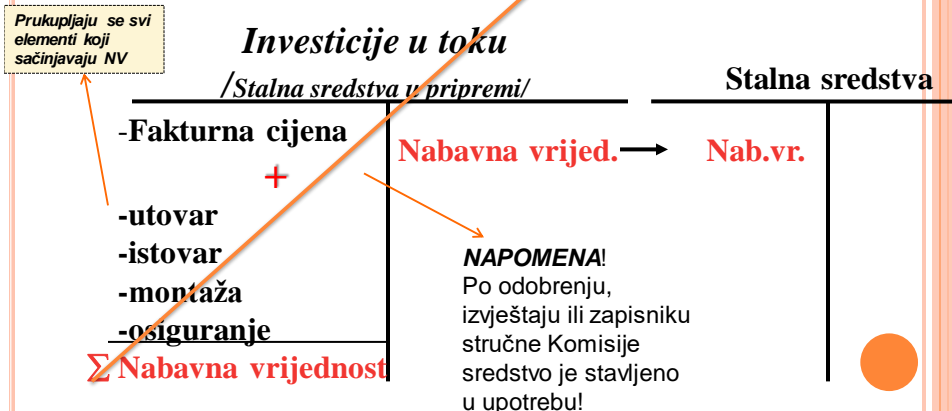
- 1) zaduživanjem za određeni iznos NV računa - Osnovno sredstvo i za obračunati PDV, m- Ulazni PDV; odobravanjem računa npr. Dobavljač za NV+PDV;
- 2) isplata obaveze prema dobavljaču: odobravanjem m- Dobavljač i zaduženjem m- blagajna / tekući račun ili dugoročni kredit.

Grafički prikaz navedenog knjigovodstvenog obuhvatanja izgleda:

NAPOMENA!!!

Utvrđivanje nabavne vrednosti novog stalnog sredstva kod koga su potrebne intervencije da bi bilo pušteno u upotrebu:

PRIMJER 1: KUPOVINA NOVIH OSNOVNIH SREDSTAVA

- POTREBNE DODATNE INTERVENCIJE-

- Po fakturi br.1 kupili smo opremu za 8.000€, pri čemu se PDV obračunava po stopi 21%. Mašinu je potrebno dopremiti i montirati!
- Po fakturi autoprevoznika br.3 troškovi dopreme su 500€. PDV se obračunava po stopi 21%.
- Od preduzeća „X” smo dobili fakturu br.43 za troškove montaže u iznosu od 1.000€. PDV se obračunava po stopi od 21%. Sredstvo je stavljeno u funkciju!
- Isplatili smo obavezu prema dobavljaču sa tekućeg računa.

Da bi se knjižila bilo koja ekonomska promjena u narednoj fazi, neophodno je da priimo knjigovodstveni dokument-fakturu koji će nam potvrditi da je sredstvo montirano, transportovano...

Dobavljač	Investicije u toku	Osnovno sredstvo
4) 11.495	1) 8000 2) 500 3) 1000	9.500(3a)
9.680(1) 605 (2) 1210 (3)	9.500(3a)	9.500 (3a)
Ulazni PDV		
1) 1680 2) 105 3) 210		
Tekući račun...		
11.305(4)		

KUPOVINA KORIŠĆENIH OSNOVNIH SREDSTAVA

VRIJEDNOSTI I DILEME?

- **KUPOVNA (TRŽIŠNA) VRIJEDNOST;**
  - Određena na tržištu pod uticajem ponude i tražnje;
- **SADAŠNJA (KNJIGOVODSTVENA)**
  - Sadržana u poslovnim knjigama.
- Napomena:
  - KV može biti jednaka, manja ili veća od SV.
- Postavlja se pitanje:
  - **PO KOJOJ VRIJEDNOSTI NABAVLJENO POLOVNO SREDSTVO TREBA EVIDENTIRATI U POSLOVNIM KNJIGAMA KUPCA, T.J. ŠTA SE SMATRA NABAVNOM VRIJEDNOŠĆU?**

PRIMJER...

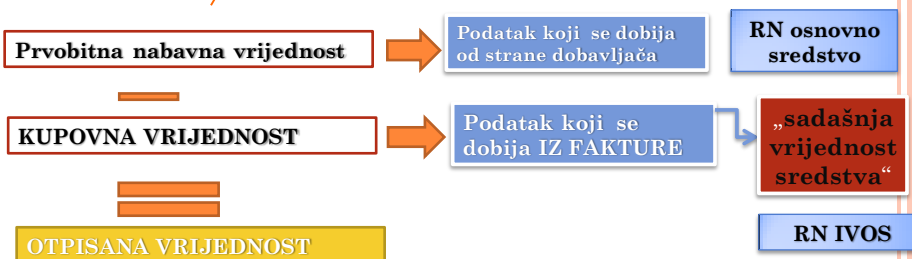
- Marta posjeduje mašinu čija je NV u momentu kupovine bila 12.000 €. Nakon 5 godina prodala je mašinu Kosti za 7.000€. (amortizovana vrijednost mašine je 6.000 €.)
- Napomena: Obje vrijednosti mašine su nabavne: jedna za Martu (12.000) i druga za kupca Kosta (7.000).
- PITANJE: Šta uzeti kao nabavnu vrijednost za evidentiranje u knjigovodstvu Koste?
- ODGOVOR: Treba uzeti **PRVOBITNU NV, a kupovnu (tržišnu) vrijednost treba smatrati SADAŠNJOM VRIJEDNOŠĆU.**
- ZAŠTO?
  - POŠTUJE SE BRUTO PRINCIP I PRINCIP JASNOSTI, JER BI UZIMANJEM „druge“ NABAVNE VRIJEDNOSTI STEKLI UTISAK DA KOSTA NIJE KUPIO KORIŠĆENU MAŠINU NEGO NOVU (JER TADA U NJEGOVOM KNJIGOVODSTVU NE BI BILA ISKAZANA OTPISANA VRIJEDNOST)

Ukoliko je:

- 1) NV sredstva kod prodavca **manja** od KV kod kupca ili;
- 2) NV prodavca **nepoznata**,

to se NV utvrđuje na osnovu KV i procenjenog procenta preostalog Vt sredstva.

DA ZAKLJUČIMO:

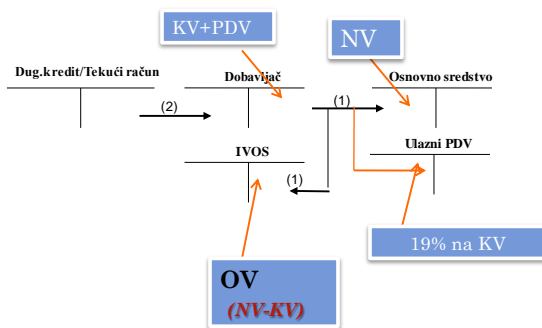

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE KUPOVINE UPOTREBLJAVANOG OSNOVNOG SREDSTVA

- 1) odobravanjem računa - Dobavljač za visinu kupovne vrijednosti uvećane za obračunati PDV, za nabavnu vrijednost prema podacima iz knjigovodstvene evidencije bivšeg vlasnika, zadužuje se račun - Osnovno sredstvo, dok se odobrava korektivni račun - Ispravka vrijednosti osnovnog sredstva za visinu otpisane (amortizovane) vrijednosti, dobijene uvidom u dokumentaciju lica koje nam je prodalo korišćeno osnovno sredstvo; rn-Ulazni PDV se zadužuje za obračunati PDV (po stopi 19%)
- 2) isplata obaveze prema dobavljaču, u gotovu, sa tekućeg računa ili pak korišćenjem dugoročnih kreditnih izvora.

Grafčki prikaz navedenog knjigovodstvenog obuhvatanja izgleda:

KUPOVINA POLOVNOG OSNOVNOG SREDSTVA

SITUACIJA NPR. $KV < SV$

1) Po fakturi br.1 kupili smo opremu za 9.000€, a PDV se obračunava po stopi od 21%. Oprema je polovna. Njena prvobitna nabavna vrijednost je 20.000€, a amortizovano je u vrijednosti od 10.000€.

Napomena!
Na osnovu podataka
 $OV = 10.0000$

Napomena!
 $SV = 20.000 - 10.000 = 10.000$,
a to je za 1.000€ više od
kupovne vrijednosti (9.000)

Dobavljač	OS	IVOS
10.890(1)	1) 20.000	11.000(1)
	Ulazni PDV	
	1) 1.890	

Napomena!
Korekcija!
 $IVOS + (SV - KV) = 10.000 + (10.000 - 9.000) = 11.000$

Napomena: (II način)

Pošto smo naglasili da KV treba uzeti kao SV, to bi drugačiji postupka bio:

$NV = 20.000$
 $OV = 10.000$

$SV = 10.000$ $KV = 9.000$ (neto iznos (bez PDV))

➔ $IVOS = NV - KV = 20.000 - 9.000 = 11.000$

NAPOMENA!

- Prilikom kupovine polovnog osnovnog sredstva moguće je da se jave dvije situacije:
  - nabavke korišćenog osnovnog sredstva koje smo u mogućnosti *da odmah stavimo u upotrebu (kao što je pojašnjeno u **prethodnom primjeru (PRIMJER 1)**)*
  - nabavke korišćenog osnovnog sredstva kod koga je potrebno *uraditi dodatne aktivnosti (montaža, transport i sl.) da bi se dovelo u stanje funkcionalne upotrebljivosti;*
    - U navedenoj situaciji evidentiranje sve do aktiviranje se vrši na privremenom računu Investicije u toku....

KUPOVINA KORIŠĆENIH OSNOVNIH SREDSTAVA UZ OBAVEZU VRAĆANJA PREOSTALOG DIJELA DUGOROČNOG KREDITA

Napomena:

Ukoliko je NV kod prodavca < KV kupca, NV će se dobiti na osnovu KV i procijenjenog %preostalog Vt sredstva.

Napomena:

slična je situacija ukoliko je NV prodavca nepoznata

- *Marta posjeduje mašinu čije je NV u momentu kupovine bila 12.000 €, a čiju je nabavku finansirala uzimanjem dugoročnog kredita na 10.godina. Nakon 5 godina je prodala mašinu Kosti za 7.000€.*
- *Napomena: Prodaja korišćene mašine za koji kredit još uvijek nije otplaćen*
- *Napomena: Visina kredita može biti ista, manja ili jednaka neotpisanoj vrijednosti sredstva ...*
- *Pitanje: Na koji način sprovesti knjiženje u knjigovodstvu Koste?*
- *Odgovor: Pošto je u pitanju kupovina korišćene mašine, treba zadržati prvobitnu NV, a KV treba smatrati sadašnjom vrijednošću mašine.*
- *Napomena: Kupovna vrijednost mašine, može da bude ista, manja ili jednaka iznosu vraćanja preostalog dijela dugoročnog kredita, tako da će se u toj situaciji formirati obaveza prema dobavljaču (ukoliko se otplata kredita djelimično pokriva KV)*

KUPOVINA OSNOVNIH SREDSTAVA OD INO-DOBAVLJAČA

1. Prema fakturi ino-dobavljača br. 2. kupljena je fotokopir mašina za 23.000€. Uvozna carina po carinskoj deklaraciji je 2.000 €, uz obračunati PDV po stopi od 21%. Na osnovu zapisnika komisije mašina je stavljena u upotrebu.

R. br.	Naziv konta i opis	Iznos	
		Duguje	Potraž.
1)	Oprema PDV u primljenim fakturama Dobavljači u inostranstvu Obaveza prema državi - Po fakturi ino dobavljača br. 2.	25.000 5.250	23.000 7.250

Fv+carina=23.000
+2.000

carina=2000
Obrac.PV=5.250
(25.000*21%)

- Ukoliko se vrši *kupovina* stalnog sredstva od strane ino-dobavljača, tada se nabavna vrijednost-NV formira:

FV (iskazane u fakturi ino-dobavljača) + **ZTN** (koji predstavljaju troškove carinjenja).

- NAPOMENA:**

- Ono što je sa aspekta obračuna PDV-a bitno znati, pa samim tim i sa knjigovodstveno-obračunskog dijela, jeste da se PDV kao i carina u momentu carinjenja ne plaća ino-dobavljaču **već državi** čime se formira račun pasive-Obaveza prema državi.

IZGRADNJA SREDSTAVA ZA RAD (GRAĐEVINSKIH OBJEKATA)

KADA?

- Nedostajući oblik stalne imovine nije moguće u gotovom obliku naći na tržištu / ekonomski isplativije...;

- Bitno!!!**

SITUACIJE?

I SITUACIJA:

- Izgradnja građevinskih objekata u sopstvenoj režiji

II SITUACIJA:

- Izgradnja građevinskih objekata angažovanjem izvođača radova...

Postupak:

- Seriozna analiza...investicioni elaborat...izbor izvođača radova...

IZGRADNJA GRAĐEVINSKOG OBJEKTA ANGAŽOVANJEM IZVOĐAČA RADOVA (BITNE AKTIVNOSTI SA RAČUNOVODSTVENOG ASPEKTA)

- *izvođač radova=dobavljač*

- *Postupak:*

- *1. ZAKLJUČIJE SE UGOVOR;*

- *2. ISPLATA AVANSA!*

- *AVANS-suma novca data unaprijed!*

- *Sa računovodstvenog aspekta, isplatu avansa prati avansna ili privremena faktura.*

- *Evidentira se na rn-Avansi za osnovno sredstvo!*

- *Predstavlja potraživanje investitora prema dobavljaču!*

- *Napomena: rn aktive*

- *3. DOSTAVLJANJE OBRAČUNSKIH SITUACIJA,*
- *4.ISPLATA OBAVEZE PREMA DOBAVLJAČU*

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE

R.br.	Naziv konta i opis	Iznos	
		Duguje	Potraž.
1)	Dati avansi Tekući račun -po izvodu-	X	X
1a)	Ulazni PDV dati avansi - Po profakturi-	17,355% na X	17,355% na X

Isplata avansa

BITNO!
Situacija: isplata avansa

U skladu sa Zakonom o PDV-u, **isplaćeni iznos avansa** predstavlja **predmet oporezivanja** PDV. U avansima je sadržan PDV, pa se on mora isključiti iz iznosa avansa (koristi se preračunata stopa od 17,355%) i prikazati na računu Ulazni PDV, i na taj način označava poresku obavezu perioda u kojem je izvršeno plaćanje.

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE..NASTAVAK...

BITNO!**Situacija: prijem obračunske situacije**

Neophodno je izvršiti poništavanje (storniranje) predhodno evidentiranog PDV po osnovu privremene (avansne) fakture i knjiženje PDV po osnovu originalne ulazne fakture

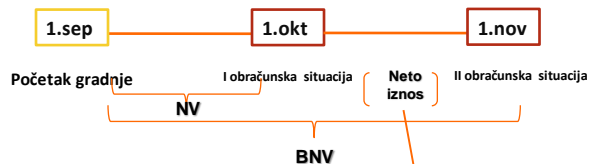
Prijem I
obračunske
situacije

2)	Ulazni PDV Dati avansi - Storniranje avansne prof-	17,355% na X (storno)	17,355% na X (storno)
2a)	Investicije u toku Ulazni PDV Dobavljači - Za I obrač.situaciju-	X1 19%..na X1	X1+PDV

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE..NASTAVAK...

BITNO!**Situacija: prijem II obračunske situacije**

Neophodno je izvršiti evidentiranje u neto iznosu....

Prijem II
obračunske
situacije

2a)	Investicije u toku Ulazni PDV Dobavljači - Za II obrač.situaciju-	neto iznos 21% ili 7% na neto iznos	neto+PDV
-----	--	---	----------

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE..NASTAVAK

	R.br.	Naziv konta i opis	Iznos	
			Duguje	Potraž.
Prijem konačne obračunke situacije	3)	Investicije u toku Ulazni PDV	neto 21% ili 7% na neto	
		Dobavljači -Za konačnu obrač.situaciju-		neto+PDV
Likvidacija avansa	4)	Dobavljači	X	
		dati avansi tekući račun		X X
Stavljanje u upotrebu	5)	Stalno sredstvo	X	
		Investicije u toku - Za os.sred. U upotre.-		X
Isplata preostale obaveze	4)	Dobavljači	X	
		dugor.kredit tekući račun - Isplata dobavljaču		X X

PRIMJER

Tudi izvor finansiranja, tako da sva plaćanja (uključujući avans) vršimo iz ovog izvora!

1) Pristupili smo izgradnji fabričke hale predračunske vrijednosti 50.000€. Izgradnju finansiramo iz ODOBRENOG DUGOROČNOG KREDITA. Sklopljen je ugovor sa izvođačem građevinskih radova;

2) Isplatili smo izvođaču radova 3.500€ na ime avansa.

Moramo da storniramo prethodno iskazani PDV jer je iskazan po osnovu avansne fakture da ne bi došlo do dupliranja.

Ovo je bruto iznos koji se isplaćuje dobavljaču (sadrži PDV), pa se PDV mora posebno iskazati primjenom preračunate stope (17,355% ili 6,54%) jer prema ZPDV isplaćeni avans predstavlja predmet apozrevanja

3) Izvođač radova nam dostavlja I privremenu situaciju na iznos od 4.500€ sa PDV

Pošto II priv.situacija glasi u BRUTO iznosu u knjigovodstvu se mora evidentirati u NETO (5.200-4.500=700 sa PDV-om)...na rn.Investicije u toku preba evidentirati 578,51 (700*17,355%)

4) Izvođač radova nam dostavlja konačnu (definitivnu) situaciju na iznos od 5.200€ sa PDV.

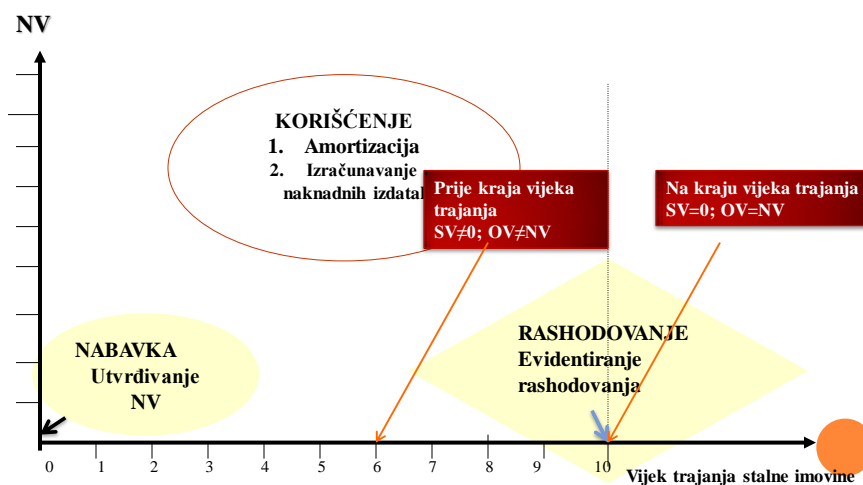
5) Objekat je stručna komisija predala u upotrebu!

6) Platili smo izvođaču radova po odbitku avansa.

D	Dugoročni kredit	P	D	Dati avansi	P	D	Dobavljač	P	D	Investicije u toku	P
	3.500 (2)		2) 3.500	607,42(2a)		6a) 3.500	4.500(3b)		3b) 3.719,02	4.297,54 (5)	
	1.700(6b)			607,42 (3a)		6b) 1.700	700 (4)		4) 578,52		
				3.500(6a)		5.200	5.200		4.297,54	4.297,54	
									<hr/>	<hr/>	
			D	Ulazni PDV	P	D	Stalna imovina	P			
				2a) 607,42		4.97,54(5)					
				3a) 607,42							
				3b) 780,97							
				4) 121,48							

OTUĐIVANJE OSNOVNIH SREDSTAVA -RASHODOVANJE -PRODAJA..

RAČUNOVODSTVENA PITANJA KOJA NASTAJU OTUĐENJEM STALNE IMOVINE?

RASHODOVANJE OSNOVNIH SREDSTAVA

POJAM...

- ❖ prema **MRS 16** - Nekretnine, postrojenja i oprema, stoji "knjigovodstvenu vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme treba iskrijžiti:
  - 1) kod otuđenja, ili
  - 2) kada se od njihovog korišćenja ili otuđenja ne očekuju buduće ekonomske koristi".
- *Rashodovanje označava iskrijženje (brisanje iz evidencije) tj. smanjenje stalne imovine.*
- Odluka se donosi od strane organa upravljanja a na predlog Komisije za rashodovanje...

SITUACIJE?

- **RASHODOVANJE OSNOVNOG SREDSTVA KOJE JE U CJELOSTI OTPISANO;**
  - Ne javlja se LO,
  - Javlja se LO.
- **RASHODOVANJE OSNOVNOG SREDSTVA KOJE NIJE U CJELOSTI OTPISANO.**
  - Ne javlja se LO,
  - Javlja se LO.

RASHODOVANJE, PRODAJA...

Smanjuje se stalna imovina :

Klasa 0 STALNA IMOVINA

Rashodovanje, prodaja... se evidentira na potražnoj strani računa

NAPOMENA!

- sa aspekta obračuna PDV, ipak se mora voditi računa o sljedećem:
  - otpis osnovnih sredstva po osnovu njegove potpune amortizacije, kao i njegovo potpuno uništenje nije predmet oporezivanja PDV;
  - sredstva koja nisu u potpunosti amortizovana, kao i sredstva koja su amortizovana mogu podleći nastanku obaveze obračuna PDV-a kao što su:
    - prodaja otpisanih-rashodovanih osnovnih sredstava podliježe oporezivanju PDV. Poreska osnovica je jednaka iznosu naknade koju obveznik prima ili treba da primi;
    - davanje bez naknade otpisanih (rashodovanih) osnovnih sredstva je predmet oporezivanja, ukoliko je obveznik PDV-a pri njihovoj nabavci ostvario pravo na odbitak ulaznog PDV-a;
  - uništavanje otpisanih (rashodovanih) sredstava koja nisu u potpunosti amortizovana podliježe oporezivanju, ukoliko je poreski obveznik PDV-a pri nabavci ostvario pravo na odbitak ulaznog PDV-a. Poreska osnovica je u tom slučaju neotpisana vrijednost sredstva u stanju prije uništenja, odnosno procijenjena vrijednost tog ili takvog sredstva.

I SITUACIJA!

Ne nastaju opaci i ne mijenja se vrijednost imovine preduzeća...

- knjigovodstveno evidentiranje se vrši na sljedeći način:
- 1) za iznos osnovnog sredstva koje je u cjelosti rashodovano tereti se račun - Ispravka vrijednosti odnosno sredstva uz istovremeno odobravanje računa - Osnovno sredstvo.

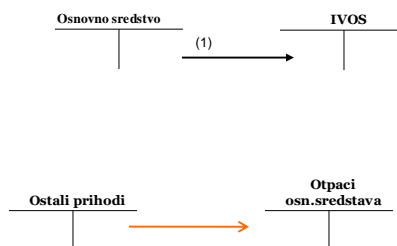
II SITUACIJA! nastaju opaci...

□ prvi knjigovodstveni stav se vrši kao pod 1), dok bi se drugi obuhvatao:

2) Zaduženjem računa-Otpaci osnovnog sredstva i odobravanjem za isti znos računa-Ostali prihodi...

*RASHODOVANJE OSNOVNOG SREDSTVA KOJE JE U CJELOSTI
OTPISANO
NV=OV, SV=0*

Grafički prikaz navedenog knjigovodstvenog obuhvatanja izgleda:

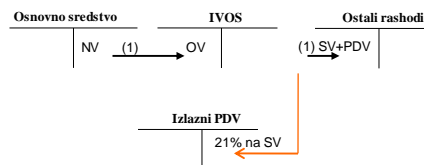
RASHODOVANJE OSNOVNOG SREDSTVA KOJE NIJE U
CJELOSTI OTPISANO

$$NV \neq OV, SV > 0$$

(I SITUACIJA: NE POSTOJI LIKVIDACIONI OSTATAK)

- o *Neotpisana vrijednost (SV) osnovnog sredstva je gubitak i nadoknađuje se iz prihoda.*

Grafički prikaz navedenog knjiženja izgleda:

Knjigovodstveno obuhvaćanje se vrši:

1) NV osnovnog sredstva bi se knjižila u korist računa - Osnovno sredstvo, dok bi se na teret računa - IVOS evidentirala otpisana (amortizovana) vrijednost osnovnog sredstva. Razlika između NV i OV je neotpisana vrijednost prijevremeno rashodovanog sredstva i evidentira se na računu Ostali rashodi (uvećan za vrijednost obračunatog PDV na navedenu razliku). Odobrava se rri Izlazni PDV za visinu obračunatog PDV (19% na SV)

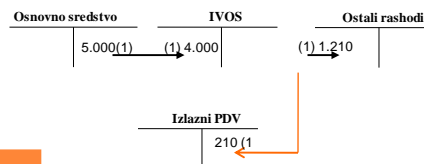
RASHODOVANJE OSNOVNOG SREDSTVA KOJE NIJE U
CJELOSTI OTPISANO

$$NV \neq OV, SV > 0$$

(I SITUACIJA: NE POSTOJI LIKVIDACIONI OSTATAK)

- o *Uprava preduzeća „Q“ donijela je odluku, da po predlogu Komisije za rashodovanje, rashoduje fotokopir mašinu, čija je nabavna vrijednost 5.000 € i otpisana vrijednosti 4.000€, PDV se obračunava po stopi od 21%.*

Glavna knjiga:

Pojašnjenje:

Odluka o rashodovanju

NV=5.000€

OV=4.000€

SV=1.000€

PDV=21%*1.000€=210€

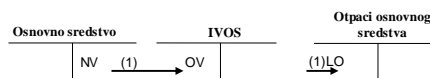
RASHODOVANJE OSNOVNOG SREDSTVA KOJE NIJE U CJELOSTI OTPISANO

$NV \neq OV, SV > 0$

(II SITUACIJA: JAVLJA SE LIKVIDACIONI OSTATAK)

- ❖ po osnovu rashodovanja ostaje vrijednost koja je:
- ✓ jednaka sadašnjoj (neotpisanoj) vrijednosti ($LO=SV$);

Grafički prikaz navedenog knjiženja izgleda:

Knjigovodstveno obuhvatanje se vrši:

1) NV osnovnog sredstva bi se knjižila u korist računa - Osnovno sredstvo, dok bi se na teret računa - IVOS evidentirala otpisana (amortizovana) vrijednost osnovnog sredstva. Za vrijednost utvrđenog likvidacionog ostatka rashodovanog osnovnog sredstva zaduživao bi račun - Otpaci osnovnog sredstva.

RASHODOVANJE OSNOVNOG SREDSTVA KOJE NIJE U CJELOSTI OTPISANO

$NV \neq OV, SV > 0$

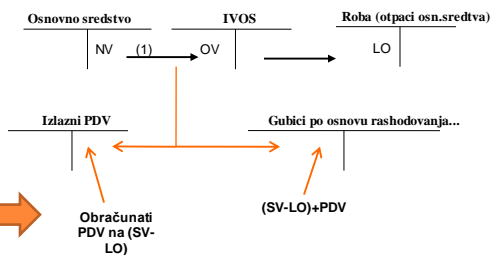
(II SITUACIJA: JAVLJA SE LO KOJI JE MANJI OD SV)

Knjigovodstveno obuhvatanje:

1) **Zadužuju** se računi IVOS za otpisanu vrijednost; Roba (Otpaci OS) za vrijednost LO; ostali rashodi (gubici od rashodovanja) za visinu razlike između veće SV i niže vrijednosti LO uvećanog za obračunati PDV;

Odobravaju se računi Oprema za visinu NV i Izlazni PDV za visinu obračunatog PDV;

Grafički prikaz navedenog knjiženja izgleda:

Napomena:

Ako se polovna oprema koristi do 5 godina, pa se unutar tog perioda izmjene okolnosti zbog kojih je prilikom nabavke knjižen Ulazni PDV, onda se po članu 39. Zakona o PDV-u mora izvršiti ispravka ulaznog PDV-a.

PRIMJER: RASHODOVANJE OSNOVNOG SREDSTVA KOJE NIJE U CJELOSTI OTPISANO

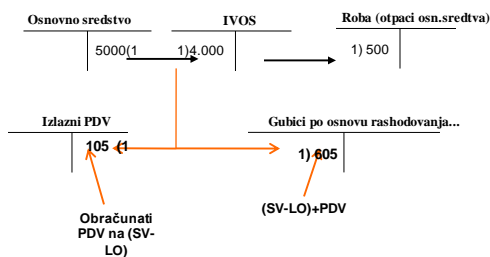
(II SITUACIJA: **JAVLJA** SE LO KOJI JE **MANJI** OD SV)

Na osnovu zapisnika komisije i odluke uprave preduzeća, rashoduje se mašina čija je NV=5.000, a OV=4.000. Sredstvo koje se rashoduje ima likvidacioni ostatak u iznosu od 500. Izvršiti potrebna knjiženja

Pojašnjenje:
 $SV = NV - OV = 5.000 - 4.000 = 1.000$

SV je veća od LO, što znači da je LO moguće pokriti dio gubitka.

Grafički prikaz navedenog knjiženja izgleda:

PRODAJA OSNOVNIH SREDSTAVA

CILJ, NAČIN PRODAJE...

SITUACIJE?

- Cilj:
  - Smanjenje troškova;
- Način prodaje:
  - Licitacija;
  - Tender;
  - Direktna pogodba

○ $PV = SV$

○ $PV < SV$

- Razlika predstavlja ostali prihod (Dobici od prodaje)

○ $PV > SV$

- Razlika predstavlja ostali rashod (Gubici od prodaje)

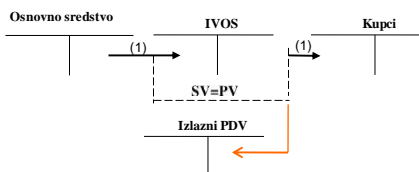
- **Napomena:** Ostali prihod i ostali rashod se iskazuju po neto principu!

□ Mijenja se struktura aktive ali ne dolazi do smanjenja njene vrijednosti

- knjigovodstveno evidentiranje se vrši na sljedeći način:
  - 1) za visinu nabavne vrijednosti odobrava račun - Osnovno sredstvo, zadužuje račun - IVOS za visinu otpisane vrijednosti, dok se za iznos prodajne vrijednosti zadužuje račun - Kupci.

$$PV=SV$$

Grafički prikaz navedenog knjigovodstvenog obuhvatanja izgleda:

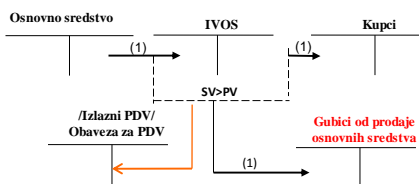
Dolazi do smanjenja vrijednosti imovine (aktiva)...

Javlja se gubici od prodaje o.s. (ostali rashodi)...

- knjigovodstveno evidentiranje se vrši na sljedeći način:
  - 1) za visinu nabavne vrijednosti odobrava račun - Osnovno sredstvo, zadužuje račun - IVOS za visinu otpisane vrijednosti, dok se za iznos BRUTO prodajne vrijednosti zadužuje račun - Kupci. Račun Obaveza za PDV se odobrava za visinu obračunatog PDV-a na PV. Razlika između SV i PV, koja čini kategoriju ostalih rashoda preduzeća evidentira se na dugovnoj strani računa, Gubici od prodaje osnovnog sredstva.

$$SV > PV$$

Grafički prikaz navedenog knjigovodstvenog obuhvatanja izgleda:

Dolazi do povećanja
vrijednosti imovine
(aktiva)....

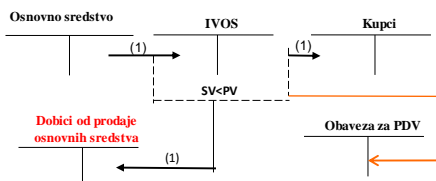
SV < PV

Javljaju se dobiti od prodaje
o.s. (ostali prihodi)...

Grafički prikaz navedenog knjigovodstvenog obuhvatanja izgleda:

□ knjigovodstveno evidentiranje se
vrši na sljedeći način:

- 1) za visinu nabavne
vrijednosti odobrava račun -
Osnovno sredstvo, zadužuje
račun - IVOS za visinu
otpisane vrijednosti. Za
iznos prodajne vrijednosti
uvećane za obračunati PDV
zadužuje račun - Kupci, a
odobrava račun PDV.
Ostvarena razlika između
više prodajne i niže SV
knjiži se u korist prihoda, na
potražnoj strani računa -
Dobiti od prodaje osnovnog
sredstava.

PRODAJA STALNE IMOVINE SITUACIJA: SV < PV

- 1) Prodali smo opremu
za 13.500€, a PDV
se obračunava po
stopi od 21%
(PDV=2.835€). Njena
prvobitna nabavna
vrijednost je 40.000€,
a amortizovano je u
vrijednosti od
32.000€.

Knjiženje u Glavnoj knjizi:

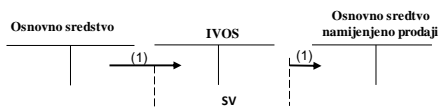
Kupci	OS	IVOS
16.335(1)	1) 40000	1) 32.000
Ostali prihod	Obaveza za PDV	
1) 5.500	1) 2.835	

Napomena!
Sv=40.000-32.000=8.000
PV=13.500
SV-PV=5.500-ostali prihod

NAPOMENA:
SITUACIJA: DONOŠENJE ODLUKE O PRODAJI
NPR. OPREME

- *Ukoliko se preduzeće odluči da proda neku oblik stalne imovine to se knjigovodstveno evidentira:*
- 1) Zadužuje se račun-
osnovno sredstvo
namijenjeno prodaji
za SV i račun IVOS za
OV a odobrava rn-
Osnovno sredstvo

Grafički prikaz navedenog knjigovodstvenog obuhvatanja izgleda:

DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

(03)

POJAM...

- Dugoročno ulaganje određenih novčanih sredstava u druga preduzeća sa fiksnom kamatom, ali bez mogućnosti prodaje bilo koje njegove pozicije koja pripada dugoročnim plasmanima.

KLASIFIKACIJA...

- UČEŠĆA U KAPITALU DRUGIH LICA (*zavisnih, pridruženih pravnih lica.*);
- DUGOROČNI KREDITI (*u zemlji, u inostranstvu., dati matičnim, zavisnim..pravnim licima.*);
- HOV KOJE SE DRŽE DO DOSPIJEĆA (*obveznice, blagajnički, komercijalni.. zapisi.*);
- OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (*date dugoročne kaucije, depoziti.*)

UČEŠĆA U KAPITALU DRUGIH LICA

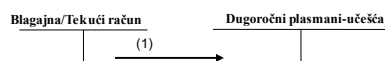
POJAM, CILJ...

- Dugoročna ulaganja koja nastaju kupovinom vlasničkih HOV (AD) ili pak udjela drugih preduzeća (DOO) čime se navedena ulaganja pretvaraju u učešća;
- **Uslovi:**
  - Minimum 10% od osnovnog kapitala...
- **Cilj:**
  - Sticanja prava uticaja na poslovanje u preduzeće kod koje ima učešće;
  - Da mu ulaganje koristi za unapređenje sopstvenog poslovanja

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE

- (1) zaduživanjem računa učešća za visinu NV, a odobrava Tekući račun ili Blagajna, zavisno od toga kako je plaćanje izvršeno.

Grafički prikaz navedenog knjiženja se može se predstaviti na sljedeći način:

DUGOROČNI ZAJMOVI

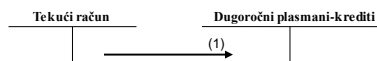
POJAM...

- ✓ Na ugovoru zasnovane novčane pozajmice jednog preduzeća (davalac kredita) drugom (primalac kredita) sa rokom vraćanja dužim od godinu dana, pri čemu davalac kredita naplaćuje kamatu koja za njega predstavlja finansijski prihod

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE

- (1) odobravanjem računa Tekući račun i zaduženjem računa - Dugoročni plasmani - kredit.

Grafički prikaz navedenog knjiženja se može se predstaviti na sljedeći način:

DUGOROČNE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

POJAM

- isprave koje vlasnicima daju prava u odnosu na emitente, u skladu sa Zakonom i pod uslovima emisije:
  - Pravo na hartiju;
  - Pravo iz hartije

PODJELA

○ *S aspekta prava:*

- *-vlasničke;*
- *-dužničke;*

○ *S aspekta ročnosti:*

- *-dugoročne;*
- *-kratkoročne.*

PITANJA????

Hvala na pažnji...